

ก้าวทันข่าวชาวอดิต - การพิจารณาการทุจริตในการตรวจสอบงบการเงินโดยการทดสอบรายการในสมุดรายวัน

เพื่อนได้อ่านและทำความเข้าใจมาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 240 เรื่อง ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการพิจารณาการทุจริตในการตรวจสอบงบการเงินบ้างหรือยัง... มีข้อกำหนดข้อหนึ่งเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตรวจสอบเพื่อลดความเสี่ยงของการแทรกแซงการควบคุมโดยผู้บริหารของกิจการ (Risk of management override of control) ระบุว่า ผู้สอบบัญชีต้องทดสอบความเหมาะสมของรายการในสมุดรายวัน (Journal entries) ที่บันทึกในบัญชีแยกประเภท และรายการปรับปรุงอื่น ๆ ที่ทำขึ้นเพื่อการจัดทำงบการเงิน... ท่านจะวางแผนการตรวจสอบเรื่องดังกล่าวในการตรวจสอบงบการเงินประจำปีนี้อย่างไร เพื่อให้บรรลุข้อกำหนดของมาตรฐานการสอบบัญชีและปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ

หนักใจไหมครับกับข้อกำหนดนี้... หลายคนเล่าว่ามีการตรวจสอบรายการในสมุดรายวันอยู่เป็นประจำ แต่อีกหลายคนบอกว่าไม่เคยตรวจเพราะไม่เน้นแต่เม้มไว้ ผมต้องขบอกเลยว่า ต่อไปนี้ไม่ทำไม่ได้แล้ว เพราะท่านจะไม่ผ่านมาตรฐานเรื่องการพิจารณาการทุจริตในการตรวจสอบงบการเงิน โดยเฉพาะเรื่องสอดเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อลดความเสี่ยงเกี่ยวกับการจัดทำรายงานการเงินที่ทุจริตโดยผู้บริหาร

ถ้าเป็นเช่นนี้..เราต้องเริ่มวางแผนการตรวจรายการในสมุดรายวันและรายการปรับปรุงอื่น ๆ โดยผมแนะนำให้ใช้กลยุทธ์ 5W&H นั่นคือ Why, Who, What, When, Where and How to กันเลยทีเดียว

Why – ให้เราคิดถึงโฆษณาเรื่องหนึ่ง เราเกิดมาทำไม เกิดมาเพื่ออะไร...แล้วต่อยอตว่า เราตรวจรายการเหล่านี้ เพื่ออะไรกันแน่.. เราต้องรู้ว่าตรวจเพื่อให้ข้อสรุปว่ารายการที่บันทึกนี้เป็นจริงและเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับกิจการ ไม่ใช่รายการที่เป็นเท็จเพื่อตกแต่งตัวเลขในงบการเงิน W ตัวแรกนี้สำคัญนะครับ ชาวอดิตต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบเรื่องใดเรื่องหนึ่งเสมอ ไม่นั้นเป่ ทำงานเสียของ

Who – ตรวจกับใคร... เราคงต้องรู้ก่อนว่าผู้ใดทำรายการได้บ้าง ผู้ใดสอบทาน แล้วผู้ใดอนุมัติรายการ เมื่อรู้แล้วต้องวางแผนเพื่อสอบถามคนเหล่านี้เพื่อเข้าใจลักษณะรายการ การควบคุมภายใน แล้วประเมินความเสี่ยง นอกจากนี้ชาวอดิตก็ต้องประกบเพื่อสอบถามในช่วงตรวจสอบด้วย

What – ตรวจอะไร...นึกเลย WhatsApp เมื่อได้ข้อมูลจากการสอบถามแล้ว ต้องวางแผนว่าจะตรวจรายการในสมุดรายวันประเภทไหน ตรวจรายการที่บันทึกด้วยมือหรือบันทึกด้วยระบบอัตโนมัติ ล็อกสเป็ครายการที่เข้าข่ายว่าอาจเป็นการตกแต่งตัวเลข เช่น รายการที่ไม่ได้บันทึกประจำ รายการบัญชีที่ไม่ปกติ รายการที่สูงหรือต่ำผิดปกติ รายการปรับปรุงด้วยมือที่ไม่มีผู้อนุมัติ เป็นต้น

When – ตรวจรายการในสมุดรายวันและรายการปรับปรุงอื่น ๆ ช่วงเดือนไหนดี... ตามมาตรฐานการสอบบัญชีกล่าวว่า ชาวอดิตต้องเลือกตรวจสอบรายการที่บันทึกในช่วงสิ้นงวด นั่นคือเดือนสุดท้ายของงวดบัญชี แล้วให้พิจารณารายการในระหว่างปีว่า มีความเสี่ยงและจำเป็นต้องตรวจสอบหรือไม่ ถ้าพิจารณาว่าไม่ตรวจรายการระหว่างปี อย่าลืมเขียนเหตุผล.. ต้องเป็นเหตุผลที่เหมาะสมด้วยนะ

Where – ตรวจที่ไหน... ตรวจที่ลูกค้า (กวนไปไหม: ใคร ๆ ก็รู้อะ).. W ตัวนี้ต้องมองให้ทะลุ เหมือนคุณหมอเอ็กซ์เรย์คนไข้.. ชาวออดิตต้องรู้ว่าแหล่งข้อมูลที่จะตรวจเรื่องนี้ (Source คืออะไร) เช่น ตรวจรายการจาก list ของรายการในสมุดรายวัน หรือ ตรวจรายการจากแฟ้มรายการในสมุดรายวัน เป็นต้น เมื่อได้แหล่ง เราต้องวางแผนตรวจความครบถ้วนของข้อมูลในแหล่งนั้น ก่อนเลือกตรวจแต่ละรายการ มิฉะนั้นผมต้องเป่านกหวีดพร้อมตะโกนว่าฟาล์ว ตรวจไปหัวหน้าก็ไม่ like เพราะโอกาสหลุดมีสูง... ถ้าเราไม่รู้ว่าข้อมูลครบถ้วนไหม รายการที่เป็นการตกแต่งตัวเลขอาจจะไม่มีโอกาสถูกเลือกตรวจเพราะผู้เตรียมข้อมูลอาจตั้งใจเตรียมข้อมูลให้ไม่ครบถ้วน เขาไม่เอารายการเท็จให้ชาวออดิตได้ยล ที่นี้เสร็จเลย

สุดท้าย How to – ตรวจอย่างไร... ชาวออดิตเอาเรื่องทั้งหมดที่ผมเล่ามา แล้วพิจารณากลับกรองเลือกตรวจรายการในสมุดรายวันและรายการปรับปรุงอื่น ๆ แบบโดนต่อมทวาริตของใครก็ไม่รู้ รับรองคุ้ม... ที่สำคัญที่สุดเลยคือว่า พวกเราต้องใส่ Skepticism-การสังเกตและสงสัยในช่วงที่ตรวจรายการเหล่านี้เพื่อพิจารณาว่ารายการเป็นจริง เอกสารสนับสนุนเป็นจริงและเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับกิจการหรือไม่... แล้วเราจะตีกลม สนุกกับการตรวจ แดมผลตรวจยังดีอีก... อย่างนี้ Partner กด like แน่